Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 26. července 2017 [1]

Věc C-326/16 P

LL
proti

Evropskému parlamentu

„Kasační opravný prostředek – Žaloba na neplatnost – Bývalý člen Evropského parlamentu – Rozhodnutí o vrácení náhrad vzniklých při plnění parlamentních povinností – Žaloba na neplatnost – Přípustnost – Řízení o stížnosti před orgány Evropského parlamentu – Článek 72 prováděcích opatření ke statutu poslanců Evropského parlamentu – Oznámení rozhodnutí nepříznivě zasahujícího do právního postavení – Doporučená poštovní zásilka, kterou si adresát nevyzvedl – Lhůta k podání žaloby – Článek 263 šestý pododstavec SFEU“

Úvod

1. Svým kasačním opravným prostředkem se LL, bývalý poslanec Evropského parlamentu, domáhá zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie LL v. Parlament [2], jímž Tribunál odmítl jeho žalobu na neplatnost směřující zejména proti rozhodnutí Parlamentu vrátit náhrady, které byly navrhovateli vyplaceny během jeho poslaneckého funkčního období, jako zjevně nepřípustnou, a to z důvodu opožděného podání.

2. Tento kasační prostředek se zabývá dvěma dosud neřešenými otázkami týkajícími se procesního unijního práva, a sice jednak vyjasněním vztahu opravných prostředků – správních a soudních – podaných proti rozhodnutím Parlamentu, která nepříznivě zasahují do právního postavení poslanců, a jednak podmínky oznamování individuálních rozhodnutí v případě, že poštovní zásilku nebylo možno jejímu adresátovi předat.

Právní rámec

3. Rozhodnutí předsednictva Evropského parlamentu ze dne 19. května a 9. července 2008, kterým se stanoví prováděcí opatření ke statutu poslanců Evropského parlamentu [3] ve svém čl. 68 odst. 1, nadepsaném „Vrácení neoprávněně vyplacených částek“, stanoví:

„Jakákoli částka vyplacená z hlediska těchto prováděcích opatření neoprávněně bude požadována zpět. Generální tajemník vydá pokyny k tomu, aby byly tyto částky získány od dotyčného poslance zpět.“

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Usnesení ze dne 19. dubna 2016 (T-615/15, nezveřejněné, dále jen „napadené usnesení“, EU:T:2016:432).

3 – (Úř. věst. 2009, C 159, s. 1), ve znění platném od 21. října 2010 a ve znění rozhodnutí předsednictva Evropského parlamentu ze dne 5. července a 18. října 2010 (Úř. věst. 2010, C 283, s. 9) (dále jen „prováděcí opatření“).

4. Článek 72 prováděcích opatření, nadepsaný „Stížnost“, stanoví:

„1. Poslanec, který se domnívá, že příslušný útvar v jeho případě řádně neuplatnil tato prováděcí opatření, se může písemně obrátit na generálního tajemníka.

Generální tajemník ve svém rozhodnutí ohledně stížnosti uvede důvody, které jej k tomuto rozhodnutí vedly.

2. Pokud poslanec nesouhlasí s rozhodnutím generálního tajemníka, může do dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí požádat, aby byla otázka postoupena kvestorům, kteří po vyjádření generálního tajemníka přijmou rozhodnutí.

3. Pokud některá strana uvedeného postupu nesouhlasí s rozhodnutím kvestorů, může do dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí požádat, aby byla záležitost postoupena předsednictvu, které přijme konečné rozhodnutí.

4. Tento článek se použije rovněž pro právního nástupce poslance i pro bývalé poslance a jejich právní nástupce.“

Skutečnosti předcházející sporu:

5. Navrhovatel byl ve funkčním období od roku 1999 do roku 2004 poslancem Parlamentu.

6. V návaznosti na vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), v němž bylo zjištěno, že náhrady výdajů na parlamentní asistenty ve výši 37 728 eur byla navrhovateli vyplacena neoprávněně, přijal generální tajemník Parlamentu dne 17. dubna 2014 rozhodnutí, které požadovalo vrácení této částky. Toto rozhodnutí bylo navrhovateli oznámeno dne 22. května 2014 (dále jen „sporné rozhodnutí“) s výzvou k úhradě ze dne 5. května 2014 obsahující podmínky vrácení.

7. Navrhovatel podal proti tomuto rozhodnutí stížnost, v níž požadoval postoupení otázky kvestorům podle čl. 72 odst. 2 prováděcích opatření.

8. Tato stížnost byla kvestory zamítnuta dopisem ze dne 3. prosince 2014, s nímž byl navrhovatel podle svého vyjádření obeznámen následujícího dne.

9. Dne 2. února 2015 navrhovatel požádal, aby otázka byla postoupena předsednictvu Parlamentu v souladu s čl. 72 odst. 3 prováděcích opatření.

10. Předsednictvo Parlamentu stížnost navrhovatele zamítlo rozhodnutím ze dne 26. června 2015 (dále jen „rozhodnutí předsednictva“).

11. Parlament uvádí, že rozhodnutí předsednictva bylo zasláno doporučeným dopisem dne 30. června 2015 na adresu uvedenou navrhovatelem v jeho dopise obsahujícím stížnost. Tento dopis byl belgickou poštou vrácen, aniž si jej navrhovatel vyzvedl.

12. Dne 10. září 2015 navrhovatel obdržel elektronickou poštu od úředníka Parlamentu, v níž bylo připojeno rozhodnutí předsednictva, jakož i výzva k úhradě týkající se dotčené částky.

Řízení před Tribunálem a napadené usnesení

13. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 4. listopadu 2015 podal navrhovatel žalobu domáhající se zrušení sporného rozhodnutí a výzvy k úhradě ze dne 5. května 2014.

14. Na podporu své žaloby navrhovatel uplatnil dva žalobní důvody, přičemž první vycházel z protiprávnosti a neopodstatněnosti sporného rozhodnutí a druhý z porušení zásad promlčení, přiměřené lhůty, právní jistoty a ochrany legitimního očekávání.

15. Napadeným usnesením Tribunál žalobu odmítl jako zjevně nepřípustnou z důvodu nedodržení lhůty pro podání žaloby stanovené v čl. 263 šestém pododstavci SFEU. Tribunál uvedl, že sporné rozhodnutí a výzva k úhradě byly navrhovateli oznámeny dne 22. května 2014, přičemž žaloba byla podána až dne 4. listopadu 2015, tedy více než 17 měsíců po dni oznámení, aniž by navrhovatel namítal existenci náhody nebo vyšší moci.

Návrhová žádání stran před Soudním dvorem

16. Navrhovatel navrhuje, aby Soudní dvůr napadené usnesení zrušil a vrátil věc Tribunálu. Parlament navrhuje zamítnutí kasačního opravného prostředku a uložení náhrady nákladů řízení navrhovateli.

Analýza kasačního opravného prostředku

17. Na podporu svého kasačního opravného prostředku navrhovatel vznáší čtyři důvody kasačního opravného prostředku, přičemž první důvod vychází z nedostatku úplného přezkumu spisu ze strany Tribunálu, jakož i z nesprávného právního posouzení použití čl. 263 šestého podstavce SFEU a článku 72 prováděcích opatření, druhý z porušení článku 126 jednacího řádu Tribunálu, třetí z porušení článku 47 Listiny základních práv Evropské unie a čtvrtý z porušení článku 133 a čl. 134 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu, co se týče uložení náhrady nákladů řízení navrhovateli.

18. Mám za to, že nejprve je třeba přezkoumat první důvod kasačního opravného prostředku.

Úvod

19. Prvním důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatel tvrdí, že v žalobě v prvním stupni uvedl, že podal proti spornému rozhodnutí stížnost kvestorům a následně předsednictvu. Vytýká Tribunálu, že nevzal tuto okolnost v potaz při výpočtu lhůty k podání žaloby a že se mimoto dopustil nesprávného právního posouzení, pokud jde o použití čl. 263 šestého pododstavce SFEU a článku 72 prováděcích opatření.

20. Parlament argumenty navrhovatele zpochybňuje.

21. Podotýkám, že první důvod kasačního opravného prostředku ve skutečnosti obsahuje dvě samostatné části, přičemž první vychází z nedostatečného odůvodnění napadeného usnesení a druhá z nesprávného právního posouzení.

K odůvodnění napadeného usnesení

22. Navrhovatel Tribunálu vytýká, že opomněl přihlédnout ke skutečnosti, že zahájil řízení o stížnosti stanovené v článku 72 prováděcích opatření.

23. Tato část důvodu kasačního opravného prostředku se mi jeví opodstatněná.

24. Z žaloby v prvním stupni totiž vyplývá, že po oznámení sporného rozhodnutí navrhovatel proti tomuto rozhodnutí v souladu s článkem 72 prováděcích opatření podal stížnost kvestorům, následně předsednictvu. Ve své žalobě ostatně uvedl, že tuto stížnost podal ve lhůtách a že byl o jejím zamítnutí informován Parlamentem dne 10. září 2015 prostřednictvím elektronické pošty.

25. Tribunál se přitom konstatováním, že žaloba byla podána opožděně z důvodu, že byla podána více než 17 měsíců po dni oznámení sporného rozhodnutí (body 7 a 9 napadeného usnesení), opomněl vyjádřit k důsledkům tohoto řízení o stížnosti pro výpočet lhůty k podání žaloby.

26. Z toho plyne, že napadené usnesení je v tomto ohledu stiženo nedostatkem odůvodnění.

K údajnému nesprávnému právnímu posouzení týkajícímu se použití čl. 263 šestého podstavce SFEU a článku 72 prováděcích opatření

27. Vzhledem k tomu, že z napadeného usnesení implicitně vyplývá, že podání stížnosti na základě článku 72 prováděcích opatření nemá v žádném případě dopad na výpočet lhůty k podání žaloby podle čl. 263 šestého podstavce SFEU, navrhovatel tvrdí, že Tribunál tato ustanovení uplatnil nesprávně.

28. Podotýkám, že tato část důvodu kasačního opravného prostředku Soudnímu dvoru poprvé umožní vyložit článek 72 prováděcích opatření.

29. Tento výklad bude mít nezanedbatelný praktický dopad vzhledem k rostoucímu počtu řízení týkajících se použití tohoto ustanovení.

30. Tribunál se již vyjádřil k rozlišení mezi stížností na základě článku 72 prováděcích opatření a soudní žalobou, když usnesením ve věci Le Pen v. Parlament [4], která je v současné době projednávána, rozhodl o námitce nepřípustnosti.

31. Podle Tribunálu se oba opravné prostředky – správní a soudní – vzájemně nevylučují, takže je přípustné, aby navrhovatel podal stížnost proti rozhodnutí Parlamentu na základě článku 72 prováděcích opatření současně s žalobou k Tribunálu. Toto řešení se opírá o odůvodnění, podle něhož uvedený článek 72 zakotvuje volitelné řízení o stížnosti, které postrádá odkladný účinek a nepředstavuje předběžnou podmínku podání žaloby k soudu [5].

32. Tímto řešením Tribunál odmítl stanovisko Parlamentu, který v této věci tvrdil, že podá-li poslanec stížnost proti rozhodnutí, nemůže proti témuž rozhodnutí současně podat soudní žalobu, jelikož podání této žaloby by bylo předčasné [6]. Parlament vznáší tutéž tezi v projednávané věci, když tvrdí, že článek 72 prováděcích opatření sice nestanoví povinný postup před zahájením soudního řízení, pokud si však poslanec zvolí podání stížnosti, nemůže k tomu podat soudní žalobu, ale musí počkat na výsledek řízení o stížnosti a případně napadnout rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

33. Podotýkám, že je nesporné, že článek 72 prováděcích opatření zakotvuje ve prospěch poslanců volitelné řízení o stížnosti proti rozhodnutím, která přijal Parlament.

34. Kromě toho musí být toto ustanovení podle mého názoru vykládáno v tom smyslu, že se jedná o řízení o stížnosti, které předchází soudní žalobě.

35. Z logiky samé v záležitostech správních sporů vyplývá, že správní opravný prostředek – ať povinný či volitelný – musí předcházet soudní žalobě. Řízení o stížnosti nabízí možnost smírného řešení mezi jednotlivcem a administrativou [7] pro účely zabránění spornému řízení. Toto správní řízení ztrácí důvod, když zúčastněný proti témuž aktu podá soudní žalobu.

4 – Usnesení ze dne 24. října 2016 (T-140/16, nezveřejněné, EU:T:2016:645).

5 – Viz usnesení ze dne 24. října 2016 (T-140/16, nezveřejněné, EU:T:2016:645, body 26 až 31). Viz rovněž usnesení ze dne 6. března 2017, Le Pen v. Parlament (T-140/16, nezveřejněné, EU:T:2017:151, bod 30).

6 – Viz usnesení ze dne 24. října 2016, Le Pen v. Parlament (T-140/16, nezveřejněné, EU:T:2016:645, bod 22).

7 – Rozsudek ze dne 7. května 1986, Rihoux a další v. Komise (52/85, EU:C:1986:199, bod 12).

36. Článek 72 prováděcích opatření tak zavádí řízení, které ze své povahy předchází soudnímu řízení, ačkoli je pro zúčastněného volitelné.

37. Pokud jde o účinky tohoto řízení na lhůtu k podání žaloby stanovenou v čl. 263 šestém pododstavci SFEU, mám za to, že při využití postupu před zahájením soudního řízení musí být nezbytně zachovány lhůty k podání soudní žaloby. Jiný výklad by byl v rozporu se zamýšleným účinkem postupu před zahájením soudního řízení. Stejná úvaha plyne ze zásady přijaté správním právem některých členských států, podle níž může být každé správní rozhodnutí předmětem správní žaloby, která – byla-li podána ve lhůtě pro podání soudní žaloby – přerušuje běh této lhůty [8].

38. Tato úvaha rovněž podporuje řešení výslovně přijaté zákonodárcem v případě řízení o stížnosti, které musí povinně předcházet soudnímu řízení, jež je stanoveno články 90 a 91 služebního řádu úředníků Evropské unie [9], podle něhož lhůta k podání žaloby počíná běžet ode dne, kdy bylo oznámeno rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

39. Kromě toho, podle ustálené judikatury správní stížnost a její zamítnutí tvoří nedílnou součást komplexního řízení, které předchází podání soudní žaloby. Za těchto podmínek je účinkem žaloby, i když formálně směřuje proti zamítnutí stížnosti, předložen soudu akt nepříznivě zasahující do právního postavení, proti němuž byla stížnost podána [10]. Byla-li stížnost i žaloba podána ve lhůtách, je žaloba přípustná bez ohledu na to, zda směřuje proti rozhodnutí napadenému stížností, nebo proti rozhodnutí o zamítnutí stížnosti [11].

40. Podle mého názoru se tyto úvahy uplatní stejnou silou na řízení o stížnosti podle článku 72 prováděcích opatření.

41. Parlament však zdůrazňuje, že na rozdíl od stížnosti podle článků 90 a 91 služebního řádu úředníků Evropské unie, která má povinný charakter, je stížnost podle článku 72 prováděcích opatření volitelná a není zde stanovena lhůta k odpovědi, jež omezuje činnost administrativy.

42. Nemyslím si, že tento rozdíl je v této věci relevantní. Administrativní odvolání předcházející soudnímu řízení sledují tutéž logiku, a to logiku postupu před zahájením soudního řízení, nezávisle na jejich povinném či volitelném charakteru. Kromě toho, pokud jde o neexistenci lhůty k poskytnutí odpovědi uložené administrativě, mám za to, že tato lhůta představuje nezbytnou záruku v případě povinného správního odvolání, jelikož nečinnost administrativy může opozdit podání žaloby ve sporném řízení. Naproti tomu v případě, že je správní řízení volitelné, nehrozí, že neexistence lhůty k odpovědi omezí přístup k soudnímu řízení, jelikož žalobce si v každém okamžiku zachovává možnost upustit od pokračování ve správním řízení a podat žalobu k soudu.

8 – Viz ve francouzském právu článek L. 411-2 kodexu vztahů mezi veřejností a správou, podle něhož „[k]aždé správní rozhodnutí může být ve lhůtě stanovené k podání soudní žaloby předmětem interního nebo hierarchického odvolání, které přeruší běh této lhůty“.

9 – Služební řád úředníků Evropské unie, stanovený nařízením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců Evropských společenství a kterým se stanoví zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise (pracovní řád ostatních zaměstnanců) (Úř. věst. 1968, L 56, s. 1).

10 – Rozsudky ze dne 17. ledna 1989, Vainker v. Parlament (293/87, EU:C:1989:8, body 7 a 8), a ze dne 14. února 1989, Bossi v. Komise (346/87, EU:C:1989:59, body 9 a 10). Výjimka z tohoto pravidla se týká hypotézy, podle níž zamítnutí stížnosti má jiný rozsah než je rozsah aktu, proti němuž byla podána stížnost (viz rozsudek ze dne 21. září 2011, Adjemiana další v. Komise, T-325/09 P, EU:T:2011:506, bod 32).

11 – Rozsudky ze dne 26. ledna 1989, Koutchoumoff v. Komise (224/87, EU:C:1989:38, bod 7), a ze dne 21. září 2011, Adjemian a další v. Komise (T-325/09 P, EU:T:2011:506, bod 33).

43. S ohledem na předchozí úvahy mám za to, že článek 72 prováděcích opatření musí být vykládán v tom smyslu, že lhůta k podání žaloby na neplatnost podle čl. 263 šestého pododstavec SFEU je přerušena podáním stížnosti proti aktu nepříznivě zasahujícímu do právního postavení za podmínky, že stížnost byla podána ve stanovené lhůtě, anebo – v případě, že lhůta k podání stížnosti není stanovena [12] – ve lhůtě k podání žaloby. Lhůta znovu začíná běžet ode dne, kdy bylo oznámeno rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

44. Účinkem žaloby na neplatnost, která následuje po tomto řízení o stížnosti, je, že se soud zabývá aktem nepříznivě zasahujícím do právního postavení, proti kterému byla podána stížnost. Tato úvaha se uplatní, jak Soudní dvůr rozhodl ve vztahu k řízení o stížnosti stanoveném v článcích 90 a 91 služebního řádu [13], i v případě, kdy žaloba formálně směřuje proti zamítnutí stížnosti.

45. Kromě toho, pokud poslanec podá žalobu na neplatnost k Tribunálu namísto toho, aby podal stížnost, nebo před tím, než je řízení o stížnosti ukončeno, je třeba mít za to, že se vzdává možnosti využít tohoto předchozího postupu. Vyplývá to z volitelné povahy dotčeného řízení, jelikož jeho využití (či nevyužití) je ponecháno na volbě zúčastněného. Nejsem tudíž přesvědčen řešením, které Tribunál přijal ve věci Le Pen v. Parlament [14].

46. Vzhledem k tomu, že napadené usnesení spočívá implicitně na úvaze, podle níž nebyla lhůta k podání žaloby proti spornému rozhodnutí přerušena podáním stížnosti na základě článku 72 prováděcích opatření, toto usnesení je stiženo nesprávným právním posouzením.

47. Mám tudíž za to, že je třeba vyhovět oběma částem tohoto důvodu kasačního opravného prostředku a zrušit napadené usnesení, aniž by bylo třeba zkoumat ostatní důvody kasačního opravného prostředku.

K důsledkům zrušení

Obecné poznámky

48. Podle článku 61 statutu Soudního dvora Evropské unie může Soudní dvůr v případě zrušení rozhodnutí Tribunálu vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu.

49. Mám za to, že v projednávané věci má Soudní dvůr všechny nezbytné podklady, aby mohl sám vydat konečné rozhodnutí o přípustnosti žaloby. Naproti tomu Soudní dvůr nemůže rozhodnout o její opodstatněnosti, jelikož Tribunál se v napadeném usnesení omezil na odmítnutí žaloby jako zjevně nepřípustné, aniž by se zabýval věcí samou.

50. Podotýkám, že je nesporné, že navrhovatel má jako osoba, jíž je určeno sporné rozhodnutí, aktivní legitimaci podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU

51. Jediná námitka nepřípustnosti vznesená Parlamentem se týká dodržení lhůty k podání žaloby.

52. Parlament v tomto ohledu vznáší dva argumenty, přičemž první se týká běhu lhůty a druhý data oznámení rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

12 – Článek 72 odst. 1 prováděcích opatření – který není v projednávané věci relevantní – lhůtu k podání stížnosti nestanoví.

13 – Viz bod 39 tohoto stanoviska.

14 – Viz bod 31 tohoto stanoviska.

K běhu lhůty

53. Zaprvé Parlament tvrdí, že jelikož žaloba směřuje proti spornému rozhodnutí, a nikoli proti rozhodnutí předsednictva o zamítnutí stížnosti, lhůta k podání žaloby musí být počítána ode dne oznámení tohoto prvního rozhodnutí. Podle Parlamentu tedy tato lhůta uplynula před několika měsíci.

54. S přihlédnutím k výše uvedeným úvahám [15] nelze tento argument přijmout. Lhůta k podání žaloby proti spornému rozhodnutí, ačkoli začala běžet, byla totiž přerušena podáním stížnosti a začala znovu plně běžet ode dne oznámení rozhodnutí předsednictva o zamítnutí stížnosti. Datum oznámení tohoto rozhodnutí tak představuje výchozí bod pro výpočet lhůty k podání žaloby.

Ke dni oznámení rozhodnutí o zamítnutí stížnosti

55. Zadruhé Parlament tvrdí, že žaloba byla podána opožděně, i kdyby lhůta počínala dnem, kdy bylo oznámeno rozhodnutí o zamítnutí stížnosti. Podle Parlamentu bylo toto rozhodnutí totiž oznámeno doporučenou poštovní zásilkou s doručenkou, přičemž poštovní služba dne 30. června 2015 navrhovateli zanechala oznámení o uložení zásilky. Parlament tvrdí, že vzhledem k tomu, že si navrhovatel zásilku nevyzvedl v běžné úložní době 15 dnů, kterou se řídí belgická pošta, je třeba rozhodnutí považovat za řádně oznámené dne 15. července 2015, a to ode dne uplynutí uvedené úložní doby. Parlament doplňuje, že skutečnost, že ke dni oznámení o uložení zásilky se navrhovatel již přestěhoval do zahraničí a na uvedené adrese nadále nebydlel, není relevantní, jelikož navrhovatel Parlament neinformoval o změně adresy.

56. Navrhovatel tento argument zpochybňuje tím, že uvádí, že se o rozhodnutí předsednictva poprvé dozvěděl elektronickou poštou zaslanou Parlamentem dne 10. září 2015, takže za datum oznámení je třeba považovat toto datum.

57. K rozhodnutí o námitce nepřípustnosti vznesené Parlamentem je třeba určit způsoby výpočtu lhůty k podání žaloby v případě, že rozhodnutí nepříznivě zasahující do právního postavení je oznámeno prostřednictvím doporučené zásilky s doručenkou.

58. Jedná se o důležitý procesní aspekt, neboť tento způsob oznámení je ze strany orgánů běžně využíván.

59. Připomínám, že z čl. 297 odst. 2 třetího pododstavce SFEU plyne, že rozhodnutí, ve kterých je uvedeno, komu jsou určena, se oznamují těm, jimž jsou určena, a nabývají účinku tímto oznámením. Toto ustanovení zakotvuje zásadu právní jistoty, podle níž práva a povinnosti vyplývající z individuálního správního aktu nelze namítat vůči tomu, komu je určen, dokud mu tento akt nebyl řádně oznámen [16].

60. V souladu s čl. 263 šestým pododstavcem SFEU musí být žaloba na neplatnost podána ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení aktu, který je třeba oznámit, navrhovateli.

61. Podle ustálené judikatury je rozhodnutí řádně oznámeno ve smyslu čl. 263 šestého pododstavce a čl. 297 odst. 2 třetího pododstavce SFEU, když je sděleno tomu, komu je určeno a tento se s ním může seznámit [17].

15 – Viz bod 43 tohoto stanoviska.

16 – Viz stanovisko přednesené generálním advokátem N. Jääskinenem ve věci Seattle Genetics (C-471/14, EU:C:2015:590, bod 42).

17 – Rozsudky ze dne 21. února 1973, Europemballage a Continental Can/Commission (6/72, EU:C:1973:22, bod 10); ze dne 11. května 1989, Maurissen a Union syndicale v. Účetní dvůr (193/87 a 194/87, nezveřejněný, EU:C:1989:185, bod 46), jakož i ze dne 13. července 1989, Olbrechts v. Komise (58/88, EU:C:1989:323, bod 10). Viz rovněž usnesení ze dne 2. října 2014, Page Protective Services v. ESVČ (C-501/13 P, nezveřejněné, EU:C:2014:2259, bod 30).

62. Způsoby oznámení uplatněné pro účely splnění těchto požadavků nesmí být příliš formalistické při současném dodržení obecných právních zásad, a zejména zásady řádné správy [18].

63. Pokud jde o oznámení doporučenou zásilkou s doručenkou, podotýkám, že je-li zásilka vrácena odesilateli, neboť si ji adresát nevyzvedl, je zjevné, že nemohla být jejímu adresátovi oznámena.

64. Parlament však tvrdí, že takové oznámení je třeba považovat za řádně uskutečněné, když adresát, jenž byl upozorněn prostřednictvím oznámení o uložení zásilky na adrese jeho pobytu, si zásilku nevyzvedne ve lhůtě stanovené poštou.

65. Parlament v tomto ohledu odkazuje na usnesení AG v. Parlament [19], v němž Soud pro veřejnou službu konstatoval, že řádnost oznámení doporučeným dopisem podléhá dodržování „vnitrostátních pravidel ohledně doručování korespondence“. Kromě toho Soud pro veřejnou službu uvedl, bez upřesnění vnitrostátních pravidel, které použil, že když si adresát nevyzvedne doporučený dopis ve lhůtě stanovené poštou, je třeba jej po uplynutí této lhůty považovat za řádně oznámený [20].

66. Podotýkám, že domněnka, podle níž je oznámení za určitých podmínek řádně uskutečněno, i když si adresát doporučený dopis nevyzvedne, existuje ve vnitrostátním právu některých členských států. Konkrétně v rámci občanskoprávních řízení možnost konstatovat, že se oznámení procesního aktu považuje za uskutečněné, umožňuje chránit právo žalobce na účinnou soudní ochranu, jelikož nemožnost domoci se soudního rozhodnutí z důvodů obtíží s oznámením žalovanému by mohlo vést k odepření spravedlnosti [21]. I v případě, že je taková domněnka ve vnitrostátním právu stanovena, podmínky umožňující její uplatnění se mezi jednotlivými členskými státy liší [22].

67. Mám za to, že případné zavedení takové domněnky do unijního procesního práva je výlučně úlohou zákonodárce.

68. S přihlédnutím k požadavku právní jistoty souvisejícímu s uplatňováním zákonných lhůt je třeba možnost zavést nové pravidlo týkající se oznamování individuálních rozhodnutí, které by mělo právní dopad na datum, kdy tato rozhodnutí získají právní účinky, jakož i na výpočet lhůty k podání žaloby, vyhradit zákonodárci. Platí to tím spíš, že použití dotčené domněnky musí být doprovázeno přesnými podmínkami, které jsou stanoveny předem, zejména jednotné lhůty, po jejímž uplynutí se zásilka považuje za oznámenou, jelikož lhůty používané poštovními službami se liší v závislosti na zemi, službě a povaze zásilky.

18 – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 3. července 2014, Německo v. Komise (C-102/13 P, nezveřejněné, EU:C:2014:2054, bod 32), a ze dne 2. října 2014, Page Protective Services v. ESVČ (C-501/13 P, nezveřejněné, EU:C:2014:2259, bod 31).

19 – Usnesení ze dne 16. prosince 2010 (F-25/10, EU:F:2010:171, bod 40).

20 – Usnesení ze dne 16. prosince 2010, AG v. Parlament (F-25/10, EU:F:2010:171, bod 44).

21 – Rozsudek ze dne 21. října 2015, Gogova (C-215/15, EU:C:2015:710, bod 46).

22 – V polském právu stanoví čl. 44 odst. 1 Kodeks postępowania administracyjnego (správní řád), ze dne 14. Června 1960 (Dz.U. 1960 č. 30, poz. 168; tj. Dz.U. 2016 poz. 23), že oznámení procesního aktu se za určitých podmínek považuje za uskutečněné po uplynutí úložní lhůty 14 dnů stanovené oprávněným poštovním operátorem. V litevském právu se v novém znění čl. 123 odst. 3 občanskoprávního řádu platného od 1. července 2017 (CPK, 2016 m. lapkričio 8 d. įstatymo Nr. XII-2751 redakcija) stanoví, že pod podmínkou dodržení pravidel stanovených vládou se oznámení procesního aktu považuje za uskutečněné po uplynutí lhůty 30 dnů po uložení oznámení o uložení zásilky na adresátovu oficiálně oznámenou adresu. Taková domněnka, pokud vím, ve francouzském právu neexistuje, jelikož akt nelze považovat za oznámený, když se doporučený dopis vrátí bez vyzvednutí (viz Cour de cassation, 2. občanskoprávní senát, 16. ledna 2014, č. 13-10.108: JurisData č. 2014-000467). Německé právo obsahuje podrobná pravidla upravující jednotlivé způsoby oznamování procesních aktů; pokud jde o správní řízení, viz články 3 až 5 Verwaltungszustellungsgesetz ze dne 12. srpna 2005 (BGBl. 2005 I, s. 2354), a pokud jde o občanskoprávní řízení, články 171 a 177 až 181 občanského soudního řádu.

69. Kromě toho podotýkám, že extenzivnímu výkladu podmínek oznamování individuálních rozhodnutí, navrhovanému Parlamentem, brání právo na účinnou soudní ochranu zaručené článkem 47 Listiny základních práv, jakož i zásada *in dubio pro actione*, podle níž je v případě pochyb nutno upřednostnit výklad procesních ustanovení, které dotčené subjekty nezbavuje jejich práva podat žalobu k soudu [23].

70. Podle mého názoru by tak unijní orgán při neexistenci výslovných ustanovení v tomto smyslu [24] nemohl vycházet z domněnky, podle níž je oznámení řádně uskutečněno, když si adresát nevyzvedne doporučený dopis ve lhůtě stanovené poštovní službou.

71. Neexistenci takového pravidla v unijním právu ostatně nelze zhojit odkazem na vnitrostátní právo.

72. Podotýkám, že ani čl. 263 šestý pododstavec SFEU, ani čl. 297 odst. 2 263SFEU nečiní odkaz na vnitrostátní právo za účelem vymezení smyslu nebo dosahu pojmu „oznámení“.

73. Přitom podle ustálené judikatury Soudního dvora musí být znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii [25]. Pokud jde o lhůty k podání žaloby, tento výklad musí mimoto umožňovat, aby bylo zabráněno jakékoliv diskriminaci při výkonu spravedlnosti [26].

74. Tento požadavek na autonomní a jednotný způsob výkladu se uplatní tím důrazněji v projednávané věci, jelikož se jedná o pojem unijního primárního práva, který slouží k určení dne, k němuž rozhodnutí orgánů začínají vyvolávat právní účinky.

75. Odkaz na vnitrostátní právo by tento požadavek ohrozil, jelikož vnitrostátní ustanovení se značně liší, jak pokud jde o samotnou možnost předpokládat, že k oznámení došlo navzdory skutečnosti, že zásilka nemohla být adresátovi předána, tak vzhledem k podmínkám této domněnky.

76. Kromě toho vzhledem k tomu, že Parlament tvrdí, že mohl platně spoléhat na belgickou adresu uvedenou navrhovatelem ve stížnosti, zaprvé podotýkám, že podle mých znalostí žádné pravidlo výslovně nevyžaduje, aby účastník dotčeného řízení o stížnosti informoval orgán o změně své adresy [27]. Parlament rovněž neuvádí, že by navrhovatele informoval o takovéto případné povinnosti. Zadruhé, i kdybychom připustili, že taková povinnost existuje, Parlament neuvádí žádné právní pravidlo upřesňující dopady nesdělení takovéto informace. V tomto kontextu se mi odkaz na vnitrostátní právo jeví nedostačující, neboť pravidla se mezi jednotlivými členskými státy liší. Kromě toho by ještě bylo třeba se zabývat tím, zda vnitrostátní podmínky, které by se měly použít, by měly být podmínkami podle belgického práva nebo podle práva obvyklého pobytu navrhovatele v okamžiku oznamování. V každém případě, byť navrhovatel opomněl informovat Parlament o své změně adresy po podání stížnosti, je třeba podotknout, že ve své stížnosti rovněž uvedl svou elektronickou adresu, jakož i telefonní číslo, které podle navrhovatele zůstaly beze změn.

23 – Rozsudek ze dne 26. září 2013, PPG a SNF v. ECHA (C-625/11 P, EU:C:2013:594, bod 33). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta D. Ruiz-Jarabo Colomera ve věci Mülhens v. OHIM (C-206/04 P, EU:C:2005:673, bod 35); generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci PPG a SNF v. ECHA (C-625/11 P, EU:C:2013:193, bod 82), jakož i generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Nissan Jidosha v. OHIM (C-207/15 P, EU:C:2016:190, bod 66).

24 – Například podle ustálené judikatury Tribunálu má oznámení učiněné zástupci žalobce platnost oznámení učiněného adresátovi, pouze pokud je taková forma oznámení výslovně stanovena právní úpravou nebo dohodou stran (rozsudek ze dne 5. listopadu 2014, Mayaleh v. Rada, T-307/12 a T-408/13, EU:T:2014:926, bod 74 a citovaná judikatura). Zvláštní ustanovení, pokud jde o oznámení doporučenou zásilkou, jsou stanovena například pro oznámení uskutečňovaná Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví v pravidle 62 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 2868/95 ze dne 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství (Úř. věst. 1995, L 303, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 189).

25 – Rozsudek ze dne 15. října 2015, Axa Belgium (C-494/14, EU:C:2015:692, bod 21 a citovaná judikatura).

26 – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 26. listopadu 1985, Německo v. Komise (42/85 P, nezveřejněné, EU:C:1985:471, bod 10), a ze dne 29. ledna 2014, Gbagbo v. Rada (C-397/13 P, nezveřejněné, EU:C:2014:46, bod 7 a citovaná judikatura).

27 – Například podle polského práva je správa povinna informovat účastníka řízení nebo jeho zástupce o zákonné povinnosti, která je stanovena v čl. 41 odst. 1 správního řádu, sdělovat každou změnu adresy, jakož i upozornit na důsledky případného opomenutí na oznamování procesních aktů, které jsou stanoveny v odstavci 2 téhož článku. Viz čl. 41 odst. 1 a 2 správního řádu.

77. Z toho plyne, ačkoli Parlament tvrdí opak, že na rozhodnutí předsednictva o zamítnutí stížnosti podané navrhovatelem nelze nahlížet tak, že bylo oznámeno dne 15. července 2015.

78. Pokud jde o datum oznámení tohoto rozhodnutí, podotýkám, že je na účastníkovi řízení, který uplatňuje opožděné podání žaloby, aby poskytl důkaz o dni, k němuž bylo rozhodnutí adresátovi oznámeno [28].

79. Při neexistenci protidůkazu předloženého Parlamentem je tudíž třeba konstatovat, že rozhodnutí předsednictva bylo navrhovateli oznámeno elektronickou poštou dne 10. září 2015.

80. Podotýkám, že dotčená elektronická adresa byla navrhovatelem sdělena Parlamentu především v jeho dopise obsahujícím stížnost ze dne 2. února 2015, takže tento způsob komunikace byl účastníky řízení implicitně přijat. Ve své kasační odpovědi sám Parlament uvádí, že zaslal dotčenou elektronickou poštu, aby dodržel zásadu řádné správy. Kromě toho, jelikož navrhovatel neprodleně potvrdil přijetí elektronické pošty, nelze tvrdit, že se snažil obcházet podmínky oznamování.

81. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o zamítnutí stížnosti bylo oznámeno dne 10. září 2015, lhůta k podání žaloby proti spornému rozhodnutí, jenž je předmětem této stížnosti, uplynula dne 20. listopadu 2015. Projednávaná žaloba podaná dne 4. listopadu 2015 tedy nebyla podána opožděně.

82. S ohledem na výše uvedená vysvětlení zastávám názor, že je třeba napadené usnesení zrušit, zamítnout námitku nepřípustnosti vznesenou Parlamentem a vrátit věc Tribunálu, aby rozhodl ve věci samé.

Závěry

83. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby kasačnímu opravnému prostředku vyhověl, zrušil usnesení ze dne 19. dubna 2016, LL v. Parlament (T-615/15, nezveřejněné, EU:T:2016:432), a vrátil věc Tribunálu s tím, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.

28 – Viz rozsudek ze dne 13. července 1989, Olbrechts v. Komise (58/88, EU:C:1989:323, bod 10).